

V SREDIŠČU

»Delati gledališče v Sloveniji je privilegij!«

Jure Henigman in Blaž Šef, prejemnika Severjeve nagrade za igralske dosežke

Severjevi nagradi za igralske stvaritve v slovenskih poklicnih gledališčih sta šli decembra v roke Jureta Henigmana, člana igralskega ansambla Mestnega gledališča ljubljanskega, in Blaža Šefa, ki je zaposlen v Slovenskem mladinskem gledališču. Poleg občutkov ob nagradi sta igralca z nami delila svoj pogled na naravo igralskega poklica in slovensko gledališko sceno, spomine na leta šolanja na Akademiji ter cilje za letos.

Kdaj sta vedela, da želite življenje posvetiti igri? Lahko poudarita prav določen trenutek v otroštvu ali mladosti?

Jure: Hm, morda še zdaj ne vem prav zares. (smeh) Ampak recimo, da mi je bilo malo bolj jasno, kaj naj bi to sploh pomenilo, po koncu prvega letnika Akademije. Že v gimnaziji sem se preizkušal na odru, bilo mi je všeč in rekel sem si, da bom šel poskusit na AGRFT, da si ne bi potem kdaj v življenju očital, da nisem. A moja prva izbira je bila politologija na FDV, teoretsko-analitska smer. Verjetno sem bil, ko sem izvedel, da sem sprejet na Akademijo, edini, ki si je želel, da bi imel na maturi čim manj točk ... (smeh)

Blaž: Spomnim se, da sem v vrtcu, ker sem pri štirih letih že tekoče bral, zjutraj vsem drugim otrokom prebiral pravljice. Želja po igri je izšla ravno iz tega.

Jure: Spomnim se, da ko sem Blaža prvič videl na Akademiji, sem si takoj mislil, da je znal že pri štirih letih brati. (smeh)

Blaž: Ja, pač delujem kot piflar. (smeh)

V kakšnem spominu imata leta šolanja na Akademiji?

Blaž: Akademija je bila pozitivna izkušnja, predvsem zaradi nekaj profesorjev, ki niso bili le učitelji v poklicnem, temveč tudi človeškem smislu. Naš letnik sta učila Jožica Avbelj in Jernej Lorenci. Bila sta res dober par: režiser-igralka, moški-ženska, mlad-starejša; tako sta se

dopolnjevala, da sta študiju res dala kakovost, za kar sem jima zelo hvaležen. Imel sem tudi odlične sošolce – ne samo igralcev, temveč prav tako filmarje in dramaturge. **Jure:** Mislim sem, da je to malo bolj resna fakulteta, kot se je izkazalo v prvem letniku. (smeh) Ves čas se mi je zdelo, da ne delam ničesar. Se pravi – naredil sem štiri leta srednje šole, osem let osnovne, zdaj sem šel pa nazaj v vrtec. (smeh) Kar je bilo po eni strani odlično, po drugi pa me je mučila krščanska slaba vest, da delam premalo. Šele na koncu prvega letnika sem ugotovil, da boš toliko, kot boš dal, tudi dobil – tega se moraš zavedati in ta štiri leta karseda izkoristiti. Seveda smo se tudi zabavali, morda še več kot kakšni drugi študentje, ampak to je del procesa odrasčanja. Konec prvega letnika sem dobil neko zavest o tem, kaj ta poklic pomeni, in vsako leto bolj mi je prirasil k

srcu. Veliko sta k temu pripomogla odlična profesorja Matjaž Zupančič in Mile Korun, ki nam nista narekovala, kako moramo igrati, ampak nas samo učila, kaj gledališče in igra pravzaprav pomenita. Na ta način sem se potem povsem zaljublil v igro. To se mi zdi pravzaprav najbolj pomembno od vsega, kar ti Akademija da – ljubezen do igre. Potem pa imaš ves čas na svetu, da to razvijáš v vse mogoče smeri. **Nedavno je igralsko sceno pretresla smrt Jerneja Šugmana, ki je gledal na okoliščine odprla vprašanje preobremenjenosti igralcev. Vsak dober igralec se slej ko prej znajde v začetnem krogu, ko prihajajo novi in novi projekti, ki si jih ne upa zavrniti. Tudi vidva sta na sceni že dovolj časa, da sta to gotovo občutila. Kako se spoprijemata s tovrstnimi pritiski?** **Blaž:** Ravno včeraj sem gledal neke stare posnetke serije, v kateri se

pojavi Jernej, in ugotovil, da še vedno nisem dojel, da ga ni več. Sicer ga nisem pogosto srečeval, a sem ob njem vedno občutil izrazito kolegialnost in sprejemanje. Mislim, da je večina pri njem cenila ravno to, da so ga ljudje res zanimali. S človekom, s katerim se je pogovarjal, je znal vzpostaviti nekažno žlahtno enakopravnost. Za slovensko igralsko sceno je bil nepogrešljiv kot človek in kot igralec. **Jure:** Dobro si povedal. Kar pa zadeva preobremenjenost: dejstvo je, da je igralski poklic zelo poseben, in hitro se vzpostavi mišljenje – če ne boš ti, bo pa kdo drug. Samega sebe moraš dovolj spoštovati, da znaš kdaj reči ne, čeprav če si »prekarec«, pravzaprav sploh nimaš izbire. Sam sem v gledališču zaposlen za polni delovni čas in ne niti ne kličejo za kakšne projekte zunaj tega, ker nas imajo popredalčkane, češ, on je tam, veliko dela, pustimo ga. Čeprav včasih imam čas in bi z veseljem delal še kje drugje. Nekdo, ki nima redne zaposlitve, pa si misli – ne smem reči ne, čeprav mi ta projekt ni preveč blizu, ker vem, da me naslednjič ne bodo poklicali. Konec

Blaž Šef

koncept mora vsak sam skrbeti zase in izbirati, kako, kaj in koliko bo delal. Meja je tanka: po eni strani si vesel, da lahko delaš, po drugi pa hitro preveč izčrpan od preveč dela.

Blaž: Res morajo ljudje »na svobodi« velikokrat delati več kot mi, in sicer iz povsem materialnega stališča, da lahko preživijo. Moram pa povedati, da se mi je zdelo med šolanjem na Akademiji izredno dragoceno, da sem imel možnost iti na kar nekaj oddaljenih in priznanih festivalov: od Izraela do Peruja, Makedonije ... Ko sem videl tamkajšnje sceno, sem namreč dojel, kakšno prednost imamo tukaj.

Sicer merim predvsem na poklicna gledališča, kajti za neodvisna so se pri nas razmere v zadnjih letih sramotno zaostriale. A na splošno lahko mnogo mojih gledaliških prijateljev po svetu samo sanja o pogojih, kakršne imamo mi. To bi moral biti zgled, kako urejati še kakšne druge stvari, na primer v nevladnih organizacijah. V Sloveniji je torej privilegij delati gledališče, a to ne bi smelo biti svetla izjema, temveč nekaj normalnega.

Jure: Ne glede na to, kako poudarjava, da smo

privilegirani, ker imamo v gledaliških stalne igralske ansamble, mislim, da je takšen status gledališča v družbi vsekakor nujno potreben. To je medij, ki združuje več različnih stvari. Znotraj njega lahko delujejo domači avtorji, glasbeniki ... Gre za stičišče kulturnih ustvarjalcev, in če se to razpusti, je konec – vse bo šlo v smer komercializacije.

Kako doživljata naravo igralskega poklica?

Jure: Ko me sprašujejo o vsakdanu mojega dela, veliko ljudi reče: jaz tega ne bi zmožel. Igranja ne dojemajo v smislu – malo prideš na

oder in nekaj igraš. Neko spoštovanje do narave našega poklica vendarle obstaja.

Blaž: Meni pa je všeč, da v Sloveniji igralec ni tako zelo javno izpostavljen. Lahko živi normalno življenje, ne ustavljajo ga na cesti.

Jure: Odvisno je sicer, kje se pojavljaš; nekateri kolegi, ki igrajo v priljubljenih serijah, so tudi pri nas že izkusili nekaj te vzhičenosti. Ampak jaz osebno lahko še vedno »skejtam« pred Figovcem, pa sploh ne bom pomislil na to, ali me kdo pozna ali ne. Sem pač neki mulc – ali pa neki »foter« –, ki rolka. (smeh)

Severjevi nagradi, ki sta ju nedavno prejela, nista vajini prvi - oba sta že dobila študentsko Severjevo nagrado ter nekaj drugih nagrad in priznanj za svoje delo. Zame je vedno zanimiv odnos igralcev do nagrad: je nagrada lahko breme ali te zaradi tega potem res pogosteje najemajo? Se vama zdi podeljevanje nagrad na igralskem polju pravično ali so kakšni mladi igralci spregledani?

Blaž: Vedno so kakšni ljudje neupravičeno spregledani. Na festivalih je tako, da mora biti predstava v osnovi dobra, da jo sploh povabijo, potem pa znotraj te predstave nekdo dobi neko posamezno nagrado. Meni se je to vedno zdelo malo smešno, ker gre konec koncev za predstavo kot celoto. S skupinskimi nagradami nisem imel nikoli težav, s posameznimi pa. Sploh te predstave, za katere sem dobil Severjevo nagrado – vse se mi zdijo izrazito skupinske. Nagrado tako dojemam bolj kot nekaj pozitivnega za predstavo; morda bo to, da sem bil nagrajen, spodbudilo še koga, da si jo pride ogledat.

Jure: Ker smo igralci nečimrni, bi bil lažno skromen, če bi rekel, da mi ta nagrada ne pomeni ničesar. Seveda mi. Vendar pa imam težave z načinom tekmovanja; zdi se mi, da bi morali

iznajti kaj drugega. Če govorim konkretno, recimo o Borštnikovem srečanju: to se mi zdi taka vaška olimpijada. (smeh) Mi ustvarjamo, delamo dobre predstave, potem pa pride čas tega srečanja in se popolnoma brez potrebe ustvari ogromno nekih napetosti samo zato, ker gre za tekmovalni program. Namesto da bi bil to praznik gledališča, kjer bi se igralci dobili, se podružili, pokazali, kaj smo ustvarili ... Tu me tekmovanje res moti. Tudi to, kaj pride tja in kdo je potem nagrajen, je zmeraj zelo subjektivno. Redko se z nagrajenci vsi strinjajo. Severjeva nagrada pa se mi zdi ena lepših, ker ti jo podelijo na podlagi celoletnega dela. Seveda je lahko tudi krivična; gotovo je kdo lani naredil več kot jaz. Ampak zakaj oni niso bili opaženi, jaz pa, konec koncev ni moja stvar – nagrade sem preprosto vesel.

Za konec: kaj sta si zadala za leto 2018? Imata kakšne določene cilje ali želje?

Jure: Kot običajno si nisem zadal ničesar. V tako smešnem svetu živimo; vsak si kaj zada, češ, pozitivno mišljenje te bo spremenilo in tako dalje. Zdi se mi, da se vsak dan bolj požvižgam na to. Vse skupaj mi gre na živce – živim življenje, ki ga imam, in to je to.

Blaž: Vsekakor se letos najbolj veselim vseh nastajajočih projektov. Danes smo imeli prvo vajo za novi projekt, po prvi vaji pa sem vedno tako vznemirjen in poln energije. Svetlo prihodnost si prav tako želim za KSEVT (Blaž je tudi sodelavec Kulturnega središča evropskih vesoljskih tehnologij v svojem rojstnem kraju Vitanju, op. a.). Tam je položaj te dni težaven in nič kaj preveč obetaven. V gledališču pa se tako ali tako ves čas toliko dogaja, da si težko kaj zaželim.

Jure: Ampak če smo že pri tem, moram dodati, da se mi zdi, da bi se lahko slovenska gledališča malo bolj povezala. Naši odnosi so približno takšni kot v sodobnih družinah, vsak za svojimi štirimi stenami: otroci se ne igrajo več zunaj, starši pa zraven ne pijejo piva, ampak so otroci doma, potem pa grejo starši ven. Kakšen skupni abonma ali več skupnih predstav ... o tem bi bilo vredno razmisliti. Vse se da, če se hoče.

Lara Paukovič;

foto: promo material MGL in SMG

Jure Henigman

